

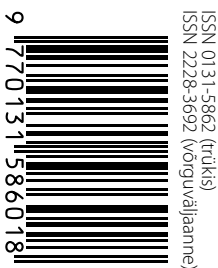
+16
lehekülge

EESTI LOODUS

Veelinnujahi vastu või poolt?

Fotovõistluse võitjad
Nursipalu raadamisel eirati head tava
Andide mäed ja Sakala teed

ISSN 0131-5862 (trüki)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

8109851451077 6

68. aastakäik Nr 12, detsember 2017

www.eestiloodus.ee

2 Aasta autori veerg: Veljo Runnel

3 Sõnumid

11 EL küsib: vastavad Annely Esko ja Mart Reimann

12 Veelinnujaht Eestis, rändeteede ja seisukohtade ristumispaigas
Veljo Volke, Renno Nellis ja Meelis Uustal arutlevad linnujahireeglite üle: praegu pole nendega rahul ükski huvirühm

17 Põllumajanduse võimalikkusest hanerikastes piirkondades

Aivar Leito ja Veljo Volke pakuvad lahendusi, kuidas hanede-lagledega koos elada ja nendivad, et põllumehel tuleb kohaneda

19 Põllupidajate olukord on haneliste tõttu muutunud lootusetuks

Olav Kreen, Andres Oopkaup ja Heiki Kuusmik peavad linnupeletusvõtteid ja muid abinõusid teraviljakasvataja seisukohalt ebapiisavaks

22 Savalduma karstiaala, Tamsalu linna heitveelask

Oliver Koit ja Marko Vainu kirjeldavad Pandivere kõrgustiku tähelepänuväärse karstiaala loodusolusid ja seisundit ohustavat inimtegevust

28 Ootamatu rünnak Nursipalule

Katre Palo jätkab märtsinumbri käsitletud Nursipalu harjutusväljaku teemat: hiljuti on riigiasutuste eesvõttel raadatud ligi sada hektarit metsi, ent see on saanud teoks ebaõiglaselt.

34 Kaugrändurid hilinesid, vötkakke oli rohkesti

Tarvo Valker meenutab möödunud linnuaastat: ohtvalt vötkakke ja lääne-pöialpoisse, sekka mõnedki haruldused, ent uusi liike ei lisandunud

36 Üks Eesti paigake: Nõo kirikuaed ja kirikuallamehed

Juhani Püttsepp kiidab Nõo vareseid, kes tunnevad suurepäraselt nii õpetajat, kellameest, orelimängijaid kui ka teenekaid koguduseliikmeid

38 Huvitav Eesti:

Hirmuste lumuvad väikesood
Indrek Rohtmets viib lugeja Hiiumaa Kõpu poolsaarele, mille keskosa luitenõgudes leiab loodusli-

kult avatuna püsivaid soo- ja puisnii-dukooslusi

40 Eesti Looduse kaheksateistkümnese fotovõistlus

46 Poster: Eesti Looduse fotovõistluse loomafotode peaauphind; Roger Erikson

48 Intervjuu: Elu võimalustest tuleb osa võtta

Bioloogiadoktor Toomas Freyd küsitlenud teadusmagister Toomas Kukk

56 Matkarada: Hiiumaa siis ja praegu. Üks reis minuminevikku

Tiit Kändler meenutab oma nooruspõlve Hiiumaad ja mullusuvist: mõndagi on saarel nüüd teistmoodi, isegi noorenenud

64 Looduselamus maailmast: Andide peadpöörivates kõrgustes

Hendrik Relve jagab muljeid Lõuna-Ameerika kõrgmäestikust, kus rändaja võib kohata harukordseid taime- ja loomaliike

68 Omaaegsed liiklussooned Sakala lahingupaiga ümbruses

Jaan Laas jätkab septembrinumbri kajastatud 800-aasta taguse loodusliku olukorra tutvustamist: millised paistavad tollased teed praeguses maastikus?

73 Rabarberi sugulane tatar

Triin Nõu soovib tatarit külvata nii mesilaste tarbeks kui ka väärtuslike tervistavate omadustega viljade tõttu

76 Vello Vainura esse: Pentti Linkola: kas inimsoo päästja või ökofašist? Ühe vanamehe mõtisklusi loodusest, elust ja inimestest

79 Panin tähele: rottide pereelu

80 Tiit Kändler mäтта otsast: Täna vaatama Eestimaad

83 In memoriam: Priit Kohava, Erich Kukk

84 Raamatud

86 Kroonika

90 Mikroskoop

91 Ristsõna

92 Ajalugu, sünnipäevad

93 Registrid 2017

28

48

64

73

Loodus on su kodu

Seda, kui loodus sulle korda läheb või sind liigutab, on kohe sisemiselt tunda. See on õnne- ja hubasusetunne, mis looduses viibides valdab. Või kerge ootusärevus ootamatuste pärast, sest neid on looduses pakkuda külluses. Ilmselt paisab see ka välja, miks muidu räägitakse looduslastest, loodusnaistest ja -meestest.

Kui proovida seda tunnet lahti mõtestada, võib selle koostisosi ratsionaalselt seletada, aga täielikult kirjeldada vist ei saagi. Kindlasti on uusi teadmisi ja kogemusi hankides olulisel kohal ka uudishimu ja ahaa-elamus. Loodust jälgides märkad, et enamasti on kõik omavahel seotud, kõigel on põhjus ja tagajärg. Isegi kui seda ei näe, võib varasema kogemuse najal öelda, et seosed on kusagil olemas ja piisavalt süvenedes leiad need üles.

Neid seoseid aitab tabada ja kogeda ka teiste sama meelelaadiga inimeste kuulamine, nende kirjutatu lugemine või nende fotode ja videotega vaatamine, helisalvestiste kuulamine. See võib olla lihtsalt kirjeldus looduses käigust või ka detaile analüüsiv teadusartikkel.

Võib-olla päris alguses, looduse tundmaõppimise esimestel sammudel, ongi õige juhatus

Foto: Annabel Rummel

vajalik, et tekiks tunne: loodus on su kodu. Nagu lapsele tehakse ettevaatlikult selgeks, et tuli põletab ja koer võib hammustada, kuid samas õpetatakse teadmist, et tuli aitab süüa teha ja koer võib kaitsta kariloomi.

Kui loodus on su ära kodustanud ja sul tekib temaga emotsionaalne suhe, läheb muidugi elu raskeks: looduses toimuvad muutused tabavad seda valusamalt. Tuttavates kohtades elupaiga kaotanud händkakk või metsis on kui pagendatud naaber, kelle käekäigu pärast muret tunded. Ka siin aitab teiste kuulamine: teadajamad seletavad, mida annab teha, kas kakk leiab naabervallas pesapaiga või peaks mõtlema pesakastide panemisele.

Oluline on, et neid südamega rääkijad ja teadmiste jagajaid jaguks ja et alati leiduks ka kuulajaid ja lugejaid, kellele teemad korda lähevad ning kes on valmis selleks, et loodus nad ära kodustaks.

Samavõrra, nagu loodusest kirjutamine aitab temaga sinasõbraks saada, võib see teatud tingimustel meid loodusest eemale kiskuda. Kui hakkame looduses nägema vaid liiginimetuste tabelit, süstematiseeritud elupaikade, fenoloogia ja ohustatuse alusel, muutub see pelgalt statistiliseks aineseks, mida annab ühe käskkirja või otsusega teisendada sisemajanduse koguproduktiks või teatud väärtusega maatükil asu- vaks bioloogiliseks massiks.

Ega meile endilegi ei meeldi ju olla üksnes statistika objekt. Seepärast olen alati rõõmus, kui kuulen mõnda lugu või loen kirjatükki kelleltki, kelle loodus on ära kodustanud. See on südamega värk.

EESTI LOODUS

68. aastakäik Nr 12, detsember 2017

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Helen Külvik**
529 4033, helen.kylvik@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juhan.javois@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, katre.palo@loodusajakiri.ee

Sõnumitoimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@gmail.com

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@loodusajakiri.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@www.ee

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**
Endla 3, Tallinn 10122

Vastutav väljaandja **Riho Kinks**
riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info **Airi Lehemets**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Helen Lehisemets**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub
keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2017

Summaries of some articles can be found at
our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Printall

